
DICHTERBIJ

Familie

Mijn zwijgen is hun schijn-geluk,
mijn "ziekte" hun excuus
om niet te hoeven weten
en niet te hoeven zien.

O God, ik kan ze haten
met hun schijnheiligheid,
hun valsheid en hun leugens,
hun dubbele moraal.

Wat moet ik met de waarheid
als ballast in mijn kop?
Kan beter maar vergeten,
hun waarheid leren zien.

Zolang ik maar blijf zwijgen,
aan aandacht geen gebrek.
Als ik mijn rol blijf spelen,
het hele repertoire.

Baby, moeder en vriendin:
van links naar rechts, terug.
Bang dat het nooit zal wennen:
de leugens en de pijn.

Bang dat ik zal verraden:
geheimen, ons gezin.
Hun leven in mijn handen.
Ik kan geen kant meer op

Ze houden me gevangen,
gevangen in hun Spel.
Is niet mijn Spel, geloof ik,
maar ik betaal de prijs.

We leven met z'n allen
langs de werkelijkheid.
Als ik het Spel wil breken,
dan sluiten ze me op.

Eerst ben ik klein en eenzaam:
wie luistert naar een kind?
Nu ben ik veilig in de war:
wie luistert naar een gek?

Ze zullen voor zorgen,
alles voor me doen.
Ze zullen me beschermen
en ik kom nooit meer vrij.

Marlieke de Jonge

Ruzie maken om gehoord te worden

Gerard Lohuis

Henk houdt het al jaren vol om ruzie te maken met verschillende hulpverleners. Op hun beurt belonen deze hulpverleners Henk voortdurend door diagnosen te bedenken voor zijn problemen en gedrag. Dat klinkt logisch maar Henk weet toch steeds weer een andere diagnose te bemachtigen waardoor de behandeling er niet eenduidiger op wordt. Sterker nog, soms spreken en werken de behandelingen elkaar tegen. Uiteindelijk heeft dat Henk de titel opgeleverd van lastpak en zorgmijder. Zo houden Henk en de hulpverlening elkaar al jaren bezig en heeft hij al vele variaties op zichzelf voorbij zien komen. Gelukkig geeft Henk niet op, al vragen de hulpverleners zich wel eens af wanneer hij nu eens ophoudt met dat gedoe. Ze doelen daarbij op zijn druggebruik, of dat hij in de war is omdat hij zich weer eens te veel opwindt. Of wanneer hij het niet kon laten en beticht wordt van fraude. Kortom, Henk manoeuvreert zich in situaties waar de gemiddelde Nederlander liever niet mee te maken heeft.

Hij zit trillend van woede tegenover me. "Wat denkt de woningbouwvereniging nu wel, dat ze me zo maar op straat kan zetten?" Hij verwacht geen antwoord want de ene na de andere vragende constatering vuurt hij op me af. "Ik heb toch altijd de huur betaald op een paar maanden na?" en "Ik heb er toch niet om gevraagd dat die dronken buurman bij mij in huis ophef loopt te maken?" Ik hoor hoe hij vol vuur afgeeft op alles en iedereen waarbij een argeloze luisteraar het gevoel zou krijgen dat Henk groot onrecht is aangedaan. Iedereen heeft het op hem voorzien en iedereen moet hem nu juist altijd hebben. De buurman omdat die overal over zeurt en overal last van heeft, de politie die de buurman wel en hem niet gelooft, de woningbouwvereniging want die heeft hem een ongeschikte woning aangeboden en de huisarts omdat die hem onvoldoende medicijnen voorschrijft. Wanneer ik Henk zo tekeer hoor gaan, vraag ik me af hoe iemand zo'n levensstijl weet vol te houden. Steeds maar weer ruzie met anderen. Altijd ontevreden met wat hij heeft want het kan beter of het moet anders. Waarbij Henk vaak het idee heeft dat anderen het op zijn geluk hebben voorzien. Ik stel m'n oordeel nog maar even uit en vraag Henk hoe hij het leven op deze wijze vol weet te houden. Ik had het kunnen weten want nu gaat hij me uitleggen waarom anderen steeds ruzie met hem maken en dat hij daar niet om vraagt. Gelukkig voor Henk is zijn vriendin het meestal met hem eens. Ook zij vindt dat de buurman "aangepakt moet worden". In de triomfantelijk blik in de ogen van Henk kan ik afleiden dat hij nu zeker weet dat de buurman niet deugt. En dan volgt de onvermijdelijke vraag van Henk: "wat denk jij hier nu aan te gaan doen?"

Nu komt het vaker voor dat mensen de oorzaak of aanleiding van een probleem buiten zichzelf neerleggen en vinden dat de andere partij moet veranderen of tenminste de eerste stap moet doen. Bij Henk is het al niet anders. Het gaat er in wezen niet om wie er gelijk heeft, maar wie wil toegeven dat hij ook een aandeel in het geheel heeft en bereid is dat toe te geven. Het gaat vooral om wie er de baas is. In de politiek zien we datzelfde dagelijks voorbij komen: vluchtelingen worden opgevangen en moeten zich aanpassen. Doen ze dat niet, dan verdienen ze het niet om hier te blijven. De minister vraagt zich daarbij niet af wat de vluchteling nodig heeft om zich hier staande te houden, maar legt dat per decreet op. Wanneer de vluchteling daar niet aan kan of wil voldoen, verdient hij volgens de minister geen plek. Ook de minister kan daarbij, net als Henk, slecht naar zichzelf kijken en al helemaal niet wat de ander nodig heeft.

Ik vertel Henk het verhaal van de professor die me op zondagmiddag opbelt in de crisisdienst nadat hij slaande ruzie met zijn vrouw heeft gekregen.

Ik moet daar iets aan doen van de professor, die blijkbaar gewend is om orders uit te delen. Ik stel hem enkele vragen en al snel wordt het me duidelijk dat er geen sprake is van psychiatrische problematiek. Ik vraag de professor wat hij doorgaans in dit soort situaties doet waarop hij met zijn antwoord de eigen oplossing aandraagt.

Henk heeft al die tijd aandachtig geluisterd. "Jij wilt toch niet zeggen dat jij niets kunt?". Hij kijkt me verbijsterd aan en om zijn volgende woede-uitbarsting voor te zijn zeg ik dat hij het toch ook niet zou accepteren wanneer ik hem de wet zou voorschrijven. "Dat zou jij toch niet willen Henk", hoor ik me nadrukkelijk zeggen. Vervolgens vraag ik hem wat hij gaat doen om het niet verder uit de hand te laten lopen en al pratende lijkt het Henk het beste om maar eens met de woningbouwvereniging te gaan praten. Om daar uit te leggen hoe het mis is gegaan en ik hoor Henk zo waar mompelen dat hij het zelf dan ook rustiger aan moet doen. "Anders geloven ze me nooit bij de woningbouwvereniging En misschien willen ze dan wel naar mij luisteren". En houd jij misschien eens op om steeds maar ruzie te maken, denk ik bij mezelf.